

Чудесата на България

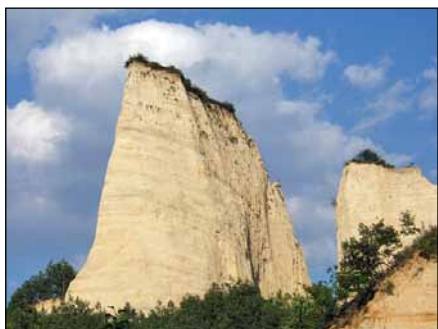
Мелнишките пирамиди

Мелнишките пирамиди се смятат за един от най-очарователните природни феномени не само в България, но и в целия Балкански регион. Те напомнят на Стобските пирамиди, но в сравнение с тях са много по-големи по размери. На пръв поглед пирамидите приличат на могъщи великани, обвили в прегръдка селищата, около които са разположени. Неслучайно казват, че нощем човек го е страх да погледне към пирамидите, а денем не спира да им се любува.

Красивите пясъчно-скалисти образувания са разположени в югозападните склонове на планината Пирин, на около 180 км южно от София. Те заемат площ от 17 кв. км, а надморската им височина варира между 350

и 850 м. Част от тях се издигат около селата Рожан, Кърланово, Горна Сушица, Сугарево, Златолист. Друга част от тези образувания се извисява величествено над най-малкия град в България – Мелник. Затова минаващите покрай града туристи няма как да не ги забележат. Това придава много живописна обстановка на града, каквато не може да се види никъде другаде в страната. Обявени са за природна забележителност през декември 1960 г., а през ноември 1993 г. – за защитен природен обект с международно значение. Поначало този район е известен с причудливите форми

на релефа, образувани от сиво-бели и слабоспоени пясъци и глинести слоеве. Някои от пирамидите достигат внушителни размери, а на върховете им растат широколистни растения и треви, силно повлияни от средиземноморския климат.

Характерно за тях е, че склоновете им са пясъчни, а на места са напълно отвесни. Невероятната панорама на пирамидите може изцяло да се обхване с поглед от Роженската седловина. Затова най-известната група от този вид образувания се намира край Роженския манастир и е лесно достъпна по туристическата екопътека, която свързва Мелник с манастира. Пирамидите край с. Рожен дават името на селото и на манастира – на славянски език думата „рожен“ означава „пирамида“, „връх“, „острие“. Местните хора наричат пирамидите „мелове“, защото приличат на мел (тебешир, бяла глина). Вероятно оттам идва и името на град Мелник. Край с. Кърланово, разположено в близост до Мелник, се намират четири пирамиди, чиято височина достига до 100 м. Те са с огромни отвесни склонове и приличат на гигантски обелиски и пясъчни кули, покрити с трева.

ОБРАЗУВАНЕ НА ПИРАМИДИТЕ

Основата на Мелнишкия район, където се намират пирамидите, е изградена от пясъчници и глинесто-песъчливи прослойки. Преди 3–5 млн. години долината, разположена между подножията на планините Пирин, Беласица, Огражден и Малашевска планина, е представлявала обширно плитко езеро. От стръмните планини се спускали реки, които носели със себе си скален, песъчлив и тинест материал. Този материал се натрупвал на дъното на езерото под формата на дебели пластове. През дълбоките процепи започнала да прониква лава. По-късно планините започнали бавно да се издигат, а езерните води се оттеглили на юг, към Беломорието. В пресъхналата котловина започнали да се отлагат

материали, мраморни и гранитни парчета. Пирамидите в съседство с Пирин са по-едри, а на югоизток, в по-ниските места – по-дребни. Скалните им късове са ръбести или слабо заоблени, а пространството между тях е запълнено от по-дребни късчета и глина. Отвесните склонове се дължат на слабата спойка на скалите, а от своя страна реките се връзват дълбоко, като образуват тесни долини със стръмни склонове. Според специалистите образуването на Мелнишките пирамиди се дължи на множество геоложки и климатични фактори, но най-главните са седиментните скали, ерозионното действие на водата, ветровете, топлината и студата. Наред с тези фактори голяма роля играят и свлачищата, защото още повече разчленяват релефа – големи части от билата се откъсват и стигат до речните легла. Пирамидите имат разнообразни форми – гъби, мечове, минарета, „египетски“ пирамиди, готически храмове, планински хребети. Тези с формата на гъби представляват пясъчен стълб, увенчан от скална шапка (корона). Именно тази корона предпазва от бързо рушене и така „продължава живота“ на тези забележителни природни творения. Големият скален блок „Чудната гъба“, намиращ се близо до Мелник, подобно на чадър е запазил от разрушаване лежащата под него скала.

Смята се, че пирамидата навлиза в своя т.нар. зрял стадий, когато горната ѝ част става съвсем тънка, а каменният блок едва се крепи на върха ѝ. Много такива пирамиди има южно от с. Рожен. Постепенно короната става много тежка за тънката „шия“, която я крепи, а на свой ред пясъкът не може повече да я удържа, тя започва да се накланя и пада от пирамидата.

При Мелнишките пирамиди се наблюдава интересно природно явление – в подножието им растат нови пирамиди, макар че те не са така внушителни. Тези малки пирамиди могат да се видят най-вече по пътя от Мелник за с. Рожен. Регионът, в който са разположени Мелнишките пирамиди, е изключително важен за опазване на биологичното разнообразие. Поради разнообразната си растителност (пасища, храсталаци, гори), повлияна от средиземноморския климат, мястото служи за местообитание на 32 вида птици, за които се изискват специални мерки за защита. Най-важното в случая е, че в района на Мелнишките пирамиди все още не са построени грандиозни туристически комплекси – ясен знак, че местните хора искат да съхранят природата.

Д-р Красимира Мархалева